

Vegetations- och biotopinventering på planeområdet i Kalmarnäs, Jomala år 2016

Elina Manninen

Faunaticas rapport 24/2016

Datum: 8.8.2016
Författare: Elina Manninen
Översättning: Juha Laiho

Pärbild: Strand vid utredningsområdets nordöstra del (foto: Elina Manninen
30.6.2016)
Foto: © 2016 / Faunatica Oy
Kartor: © 2016 / Faunatica Oy
Baskartor och flygfoto: © Landmåteriverket

Tackar: Carl-Adam Hæggström

Esbo 2016

Vi rekommenderar att följande hänvisning används för denna rapport:

Manninen, E. 2016: Vegetations- och biotopsinventeringen på planeområdet i Kalmarnäs, Jomala år 2016. – Faunaticas rapport 24/2016. 26 s.

Innehåll

1.	Sammanfattning	3
2.	Inledning	4
3.	Resultat	6
	3.1. Växtarter.....	6
	3.2. Biotoper.....	13
4.	Sammanfattning och rekommendationer	22
5.	Referenser	23
	Bilaga 1. Metodbeskrivning.....	25

1. Sammanfattning

Faunatica Oy har år 2016 på uppdrag av Jomala kommun utfört en vegetations- och biotopinventering på delgeneralplaneområdet i Kalmarnäs, Jomala. Utredningens mål var att inom området lokalisera förekomster av hotade och andra anmärkningsvärda kärlväxtarter, samt värdefulla biotoper: särskilt hänsynskrävande biotoper enligt 11 § i landskapsförordningen om skogsvård (ÅFS 1998:86), särskilt skyddsvärda biotoper enligt 5 § i landskapsförordningen om naturvård (ÅFS 1998:113) samt andra viktiga biotoper för naturens mångfald.

Inom området påträffades förekomster av 35 hotade, 37 nära hotade och 1 regionalt hotad växtart. Från området lokaliserades även 5 stora trädexemplar. Från området avgränsades nio förekomster av värdefulla biotoper. Vi rekommenderar att samtliga nio hittade biotopobjekt (A-I) sparas i samband med planeringen av området. De hotade och hänsynskrävande växtarter samt stora trädexemplar, som påträffats på området, är främst lokalt värdefulla förekomster. Vi rekommenderar att de beaktas i samband med markanvändningen, då det med måttliga medel är möjligt.

2. Inledning

Faunatica Oy har år 2016 på uppdrag av Jomala kommun utfört en vegetations- och biotopsinventering på delgeneralplaneområdet i Kalmarnäs, Jomala. Utredningsområdets areal är ca. 137 ha (figur 1).

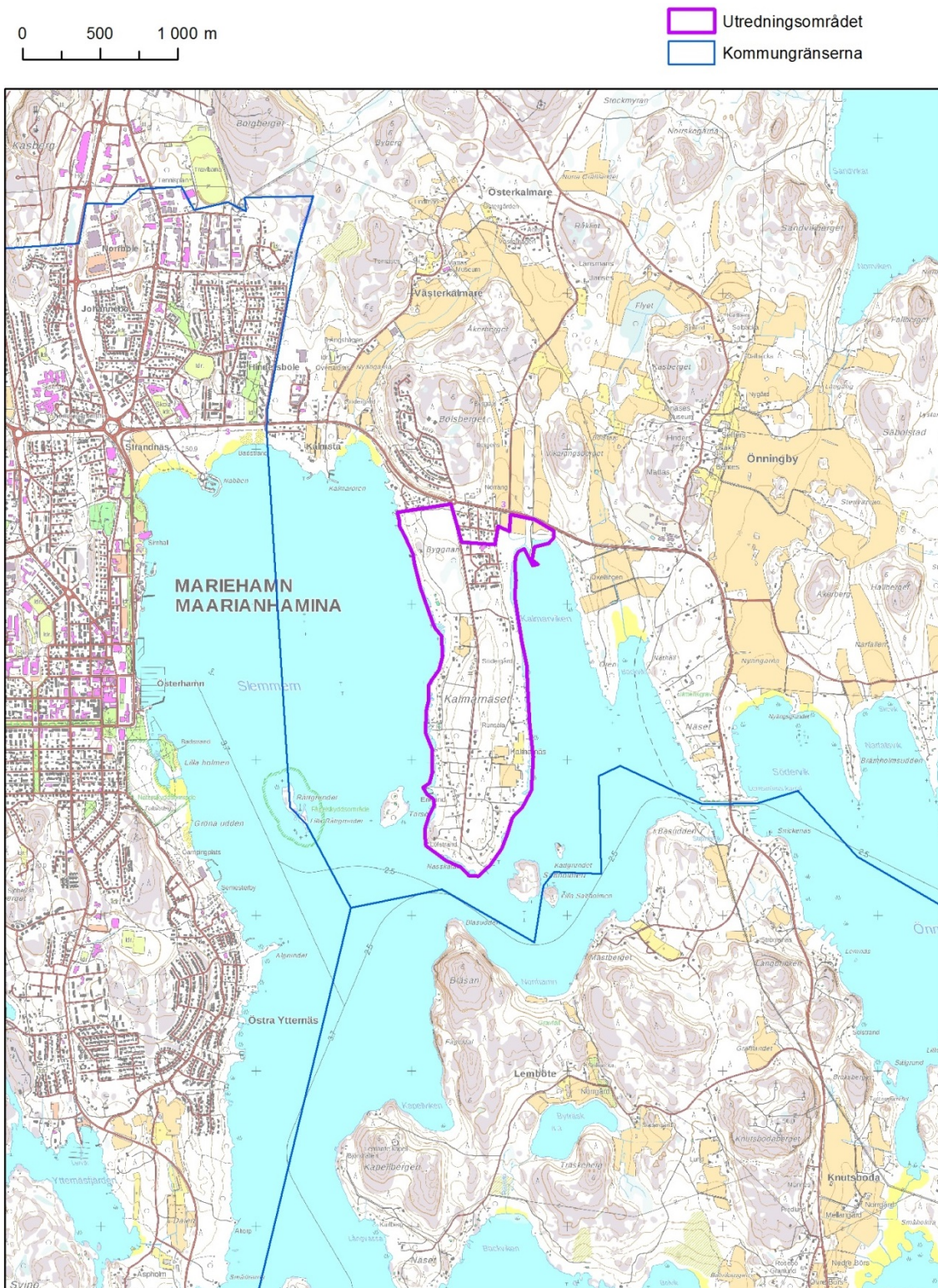
Utredningen gjordes av FM, växtbiolog Elina Manninen. Fältarbetet utfördes 27.–30.6.2016. Under fältarbetet promenerades utredningsområdet noggrant igenom för att göra observationer av vegetationen och naturtyperna. Utredningens mål var att inom området lokalisera förekomster av hotade och andra anmärkningsvärda kärlväxtarter, samt värdefulla biotoper:

- särskilt hänsynskrävande biotoper enligt 11 § i landskapsförordningen om skogsvård (ÅFS 1998:86),
- särskilt skyddsvärda biotoper enligt 5 § i landskapsförordningen om naturvård (ÅFS 1998:113),
- andra viktiga biotoper för naturens mångfald (t. ex. hotade biotoper enligt Raunio m.fl. 2008).

Uppgifter över påfallande stora trädexemplar antecknades; allmänt innebär detta en diameter vid brösthöjd på över 50 cm för lövträd och över 60 cm för barrträd.

Letandet efter växtarter koncentrerades framför allt till områden med speciellt lämpliga livsmiljöer för anmärkningsvärda växtarter. För rapporten insamlades även information av speciella växtobservationer av Carl-Adam Hæggström.

I denna rapport presenteras de anmärkningsvärda växt- och biotopförekomster som hittades i samband med utredningen, samt ges rekommendationer för hur dessa bör beaktas i samband med planeringen av området.

Figur 1. Utredningsområdet.

3. Resultat

3.1. Växtarter

De anmärkningsvärda artobservationerna har presenterats i tabell 1 och på kartor (figurer 2–4).

Inom området påträffades förekomster av 35 hotade, 37 nära hotade och 1 regionalt hotad växtart. Största delen av dessa observationer är förekomster av den sårbara (VU) gulmåran (*Galium verum*) och den nära hotade (NT) arten skogsnycklar (*Dactylorhiza fuchsii*). Arterna är allmänna på Åland. Gulmåran har klassificerats som hotad eftersom den korsar sig med den främmande arten stormåra (*G. album*). Därtill växer det allmänt och rikligt på området av den regionalt hotade (RT) arten ask (*Fraxinus excelsior*). Växtplatserna för ask har inte markerats ut eftersom de är så många till antalet. Asken hotas på Åland av svampsjukdomen askskottsjuka (*Chalara fraxinea*). Under kraftlinjen vid Kalmarnäsvägen, på vägens västra sida norrut från Vintervägens korsning, finns flera förekomster av den sårbara arten jungfrulin (*Polygala vulgaris*). Tillsammans med jungfrulin växer även andra kalkgynnade arter såsom knaggle- och slankstarr (*Carex flava*, *C. flacca*), darrgräs (*Briza media*) och skogsnycklar. På området lokaliserades även 5 storgvuxna trädexemplar, som har natruskyddsmässiga eller kulturella värden.

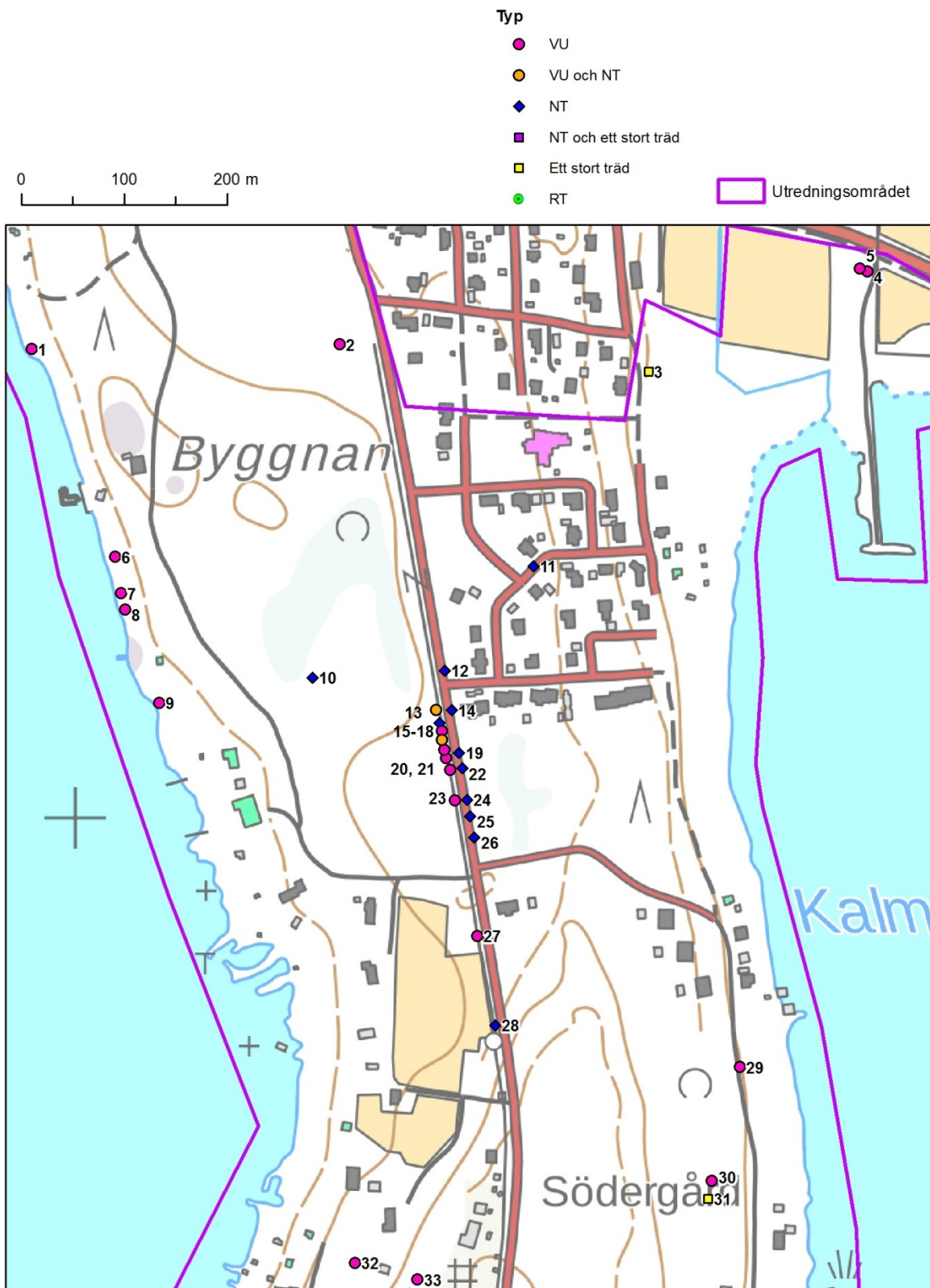
Tabell 1. Observationer av hotade, nära hotade och andra anmärkningsvärda arter år 2016.

Klassificering: VU= sårbar, NT = nära hotad, RT = regionalt hotad, fridl. = fridlyst, LC = livskraftig art. dbh = trädets diameter vid brösthöjd

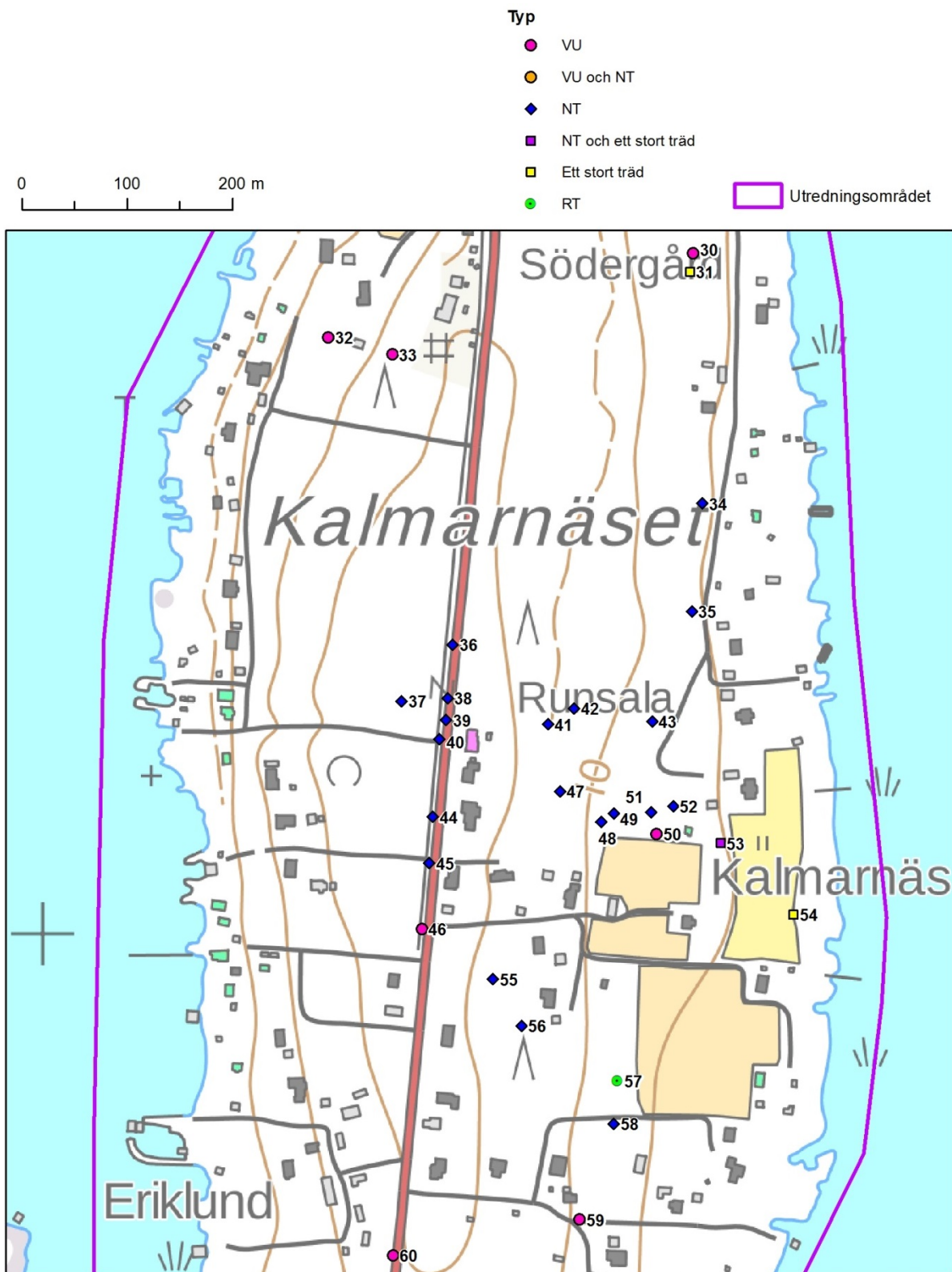
Punkt nr.	Art(er)	Vetenskapligt namn	Klassificering	Övriga uppgifter
1	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
2	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
3	Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	RT	dbh 70 cm
4	Vildapel	<i>Malus sylvestris</i>	VU	
5	Spetshagtorn	<i>Crataegus rhipidophylla</i>	VU	
6	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
7	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
8	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
9	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
10	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
11	Ängsnejlika	<i>Dianthus deltoides</i>	NT	Troligen trädgårdsrymling
12	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
13	Jungfrulin och skogsnycklar	<i>Polygala vulgaris</i> och <i>Dactylorhiza fuchsii</i>	VU och NT	

14	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
15	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
16	Jungfrulin	<i>Polygala vulgaris</i>	VU	
17	Jungfrulin och skogsnycklar	<i>Polygala vulgaris</i> och <i>Dactylorhiza fuchsii</i>	VU och NT	
18	Jungfrulin	<i>Polygala vulgaris</i>	VU	
19	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
20	Jungfrulin och gulmåra	<i>Polygala vulgaris</i> och <i>Galium verum</i>	VU	
21	Jungfrulin	<i>Polygala vulgaris</i>	VU	
22	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
23	Jungfrulin	<i>Polygala vulgaris</i>	VU	
24	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
25	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
26	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
27	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
28	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
29	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
30	Vildapel	<i>Malus sylvestris</i>	VU	
31	Sälg	<i>Salix caprea</i>	LC	dbh 55 cm
32	Spetsagtorn	<i>Crataegus rhipidophylla</i>	VU	
33	Spetsagtorn	<i>Crataegus rhipidophylla</i>	VU	
34	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
35	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
36	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
37	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
38	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
39	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
40	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
41	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
42	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
43	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	Tiotal exemplar på en ca. 4 ar stor yta
44	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
45	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
46	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
47	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
48	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
49	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
50	Vildapel	<i>Malus sylvestris</i>	VU	
51	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	

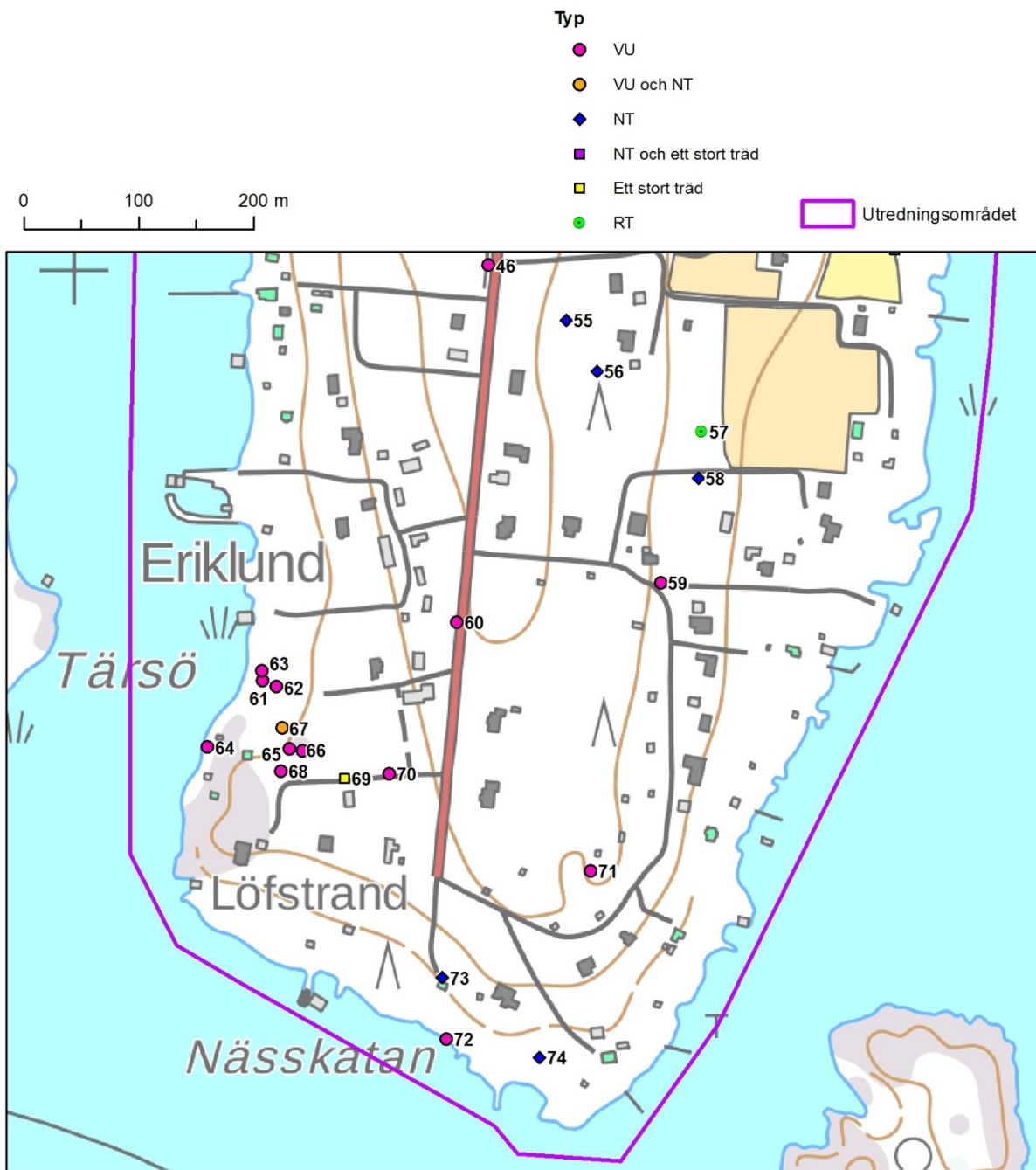
52	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
53	Skogsnycklar och vårtbjörk	<i>Dactylorhiza fuchsii</i> och <i>Betula pendula</i>	NT och LC	dbh 60 cm
54	Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	RT	dbh 52 cm
55	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
56	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
57	Skogsknipprot	<i>Epipactis helleborine</i>	RT	
58	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
59	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
60	Spetsagtorn	<i>Crataegus rhipidophylla</i>	VU	
61	Spetsagtorn	<i>Crataegus rhipidophylla</i>	VU	
62	Vildapel	<i>Malus sylvestris</i>	VU	
63	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
64	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
65	Vildapel	<i>Malus sylvestris</i>	VU	
66	Vildapel	<i>Malus sylvestris</i>	VU	
67	Gulmåra och solvända	<i>Galium verum</i> och <i>Helianthemum nummularium</i>	VU och NT	
68	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
69	Sälg	<i>Salix caprea</i>	LC	dbh ca 90 cm
70	Alm	<i>Ulmus glabra</i>	VU, fridl.	Skyddad med ett ramverk
71	Oxel	<i>Sorbus intermedia</i>	VU, fridl.	
72	Gulmåra	<i>Galium verum</i>	VU	
73	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	
74	Skogsnycklar	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	NT	

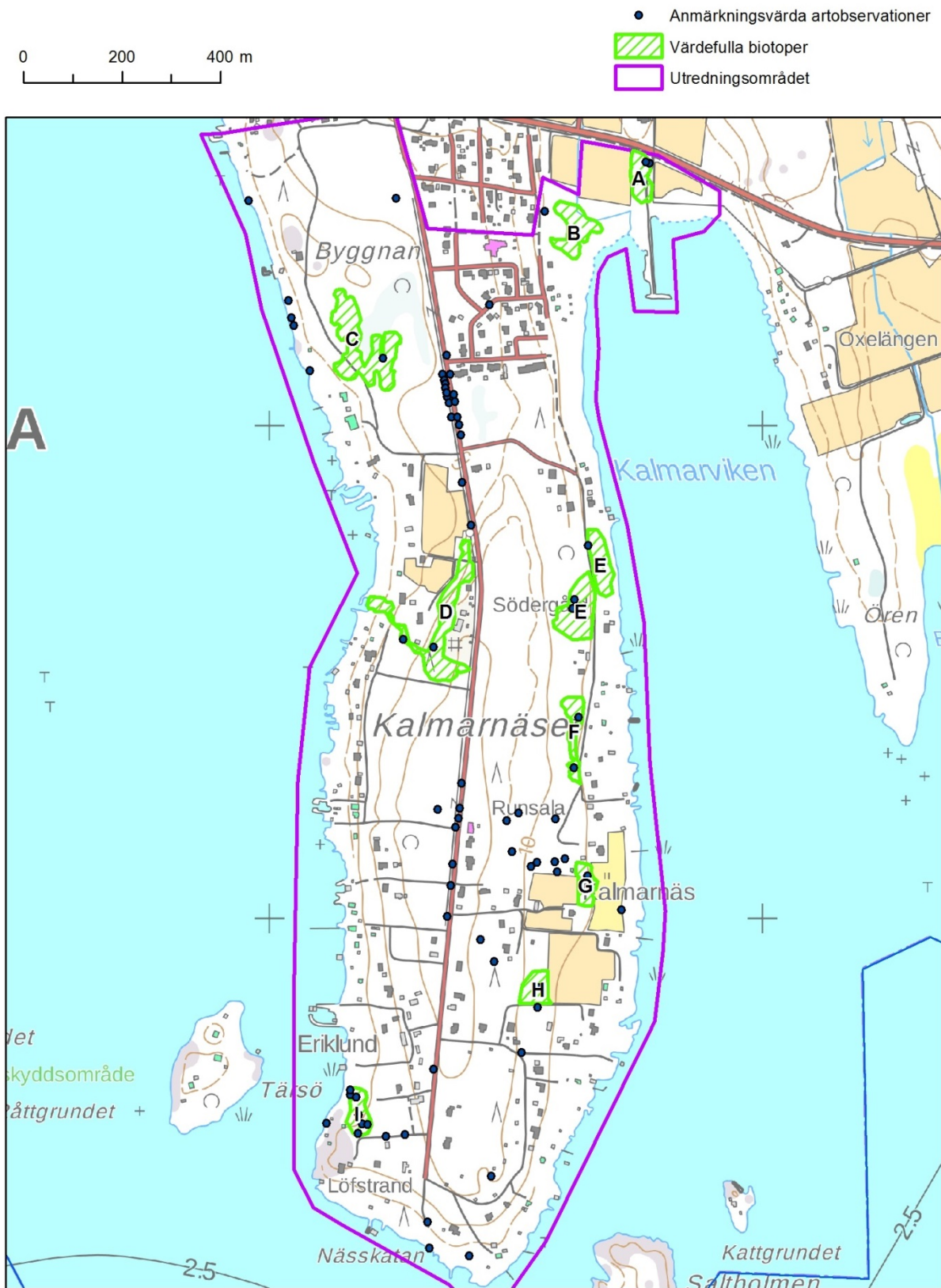
Figur 2. De anmärkningsvärda artobservationerna i utredningsområdets norra del.

Figur 3. De anmärkningsvärda artobservationerna i utredningsområdets mellersta del.

Figur 4. De anmärkningsvärda artobservationerna i utredningsområdets södra del.

Figur 5. De värdefulla biotopobjekten (A–I) på karta.

3.2. Biotoper

Från området avgränsades nio förekomster av värdefulla biotoper. Förekomsterna kan ses på bifogad karta (figur 5). Nedan presenteras uppgifterna över biotopobjekten. Bevarandestatus av naturtyperna är enligt Raunio m.fl. (2008).

ID	A
Typ	Åkerholme under 0,5 hektar omgiven av öppen odlingsmark med stort inslag av en artrik busk- och snårvegetation – Särskilt hänsynskrävande biotop enligt 5 § i landskapsförordningen om naturvård (ÅFS 1998:113)
Areal (ha)	0,4
Naturtyper	Friska näringsrika lundar – Akut hotad (CR) naturtyp
Beskrivning	Objektet är en lund med tätbevuxet trädbestånd, delvis omgivet av odlingsmarker, delvis av vägar. Till de värdefullare egenskaperna kan räknas den gamla vildapeln (<i>Malus sylvestris</i>) och spetsagtornet (<i>Crataegus rhipidophylla</i>) (sårbara [VU] arter), som växer inom objektet. Trädbeståndets struktur är varierande. Som överståndare växer björkar och en del tallar (diameter i medeltal vid brösthöjd 15–30 cm). Som underväxt och i buskskiktet därtill rönn (<i>Sorbus aucuparia</i>), finnoxel (<i>Sorbus hybrida</i>), hägg (<i>Prunus padus</i>), olvon (<i>Viburnum opulus</i>), pelarformade enar (<i>Juniperus communis</i>), hartsros (<i>Rosa mollis</i>), hallon (<i>Rubus idaeus</i>) och måbär (<i>Ribes alpinum</i>). De rikligaste arterna i fältskiktet är blåsippa (<i>Hepatica nobilis</i>), stenbär (<i>Rubus saxatilis</i>), liljekonvalj (<i>Convallaria majalis</i>), hässlebrodd (<i>Milium effusum</i>), skogsnäva (<i>Geranium sylvaticum</i>), bergslok (<i>Melica nutans</i>), vitsippa (<i>Anemone nemorosa</i>), gullviva (<i>Primula veris</i>) och smultron (<i>Fragaria vesca</i>). Andra arter är bl.a. tvåblad (<i>Listera ovata</i>), ormbär (<i>Paris quadrifolia</i>), älggräs (<i>Filipendula ulmaria</i>) och skogsklöver (<i>Trifolium medium</i>). I bottenskiktet växer kranshakmossa (<i>Rhytidiadelphus triquetrus</i>) och gräsmossor (<i>Brachythecium</i> spp.). Buskskiktet och underväxtens täthet hindrar troligen vildapeln och spetsagtornet från att föröka sig, och arterna kunde gynnas av en försiktig gallring av buskskiktet och det unga trädbeståndet.
Värdeklass	II (lokalt mycket värdefull)
	

ID	B
Typ	Alkärr – Särskilt hänsynskrävande biotop enligt 11 § i landskapsförordningen om skogsvård (ÅFS 1998:86)
Areal (ha)	0,6
Naturtyper	Klibbalskärr – Sårbar (VU) naturtyp
Beskrivning	Objektet fyller inte landskapsförordningens (ÅFS 1998:113) definition på klibbalskärr, då enast få stora ormbunkar förekommer. Pölarna var i slutet av juni torra. Trädbeståndet domineras ändå av klibbal, fältskiktet är rätt artrikt och objektets naturtillstånd är bra. Klibbalarnas diameter vid brösthöjd är i medeltal 15–25 cm. Vid sidan om klibbal växer en del sälg och björk, samt hägg som underväxt. I fältskiktet påträffas hallon, svartvinbär (<i>Ribes nigrum</i>) och olvon. Fältskiktets dominerande art är älggräs. Andra arter är liljekonvalj, tuvåtäl (<i>Deschampsia cespitosa</i>), strandlysing (<i>Lysimachia vulgaris</i>), humleblomster och nejlikrot (<i>Geum rivale</i> och <i>G. urbanum</i>), tuvstarr (<i>Carex cespitosa</i>), majbräken (<i>Athyrium filix-femina</i>), kabbleka (<i>Caltha palustris</i>), tandrot (<i>Dentaria bulbifera</i>) och hässlebrodd. Vid stranden gränsar objektet till vassen.
Värdeklass	III (lokalt värdefull)

ID	C
Typ	Hassellund omfattande mellan 0,1–2 hektar – Särskilt hänsynskrävande biotop enligt 11 § i landskapsförordningen om skogsvård (ÅFS 1998:86)
Areal (ha)	1,3
Naturtyper	Hassellund – Starkt hotad (EN) naturtyp
Beskrivning	<p>Objektet är beläget mitt i en moskog av blåbärstyp, och har avgränsats på basen av den frodiga fältskiktetsvegetationen så att lundgräsen dominerar fältskiktet och inslaget av skogsris är liten. Hasselbuskar växer även i moskogen utanför objektet. Objektet är inte helt i naturtillstånd, eftersom trädbeståndet i tiden har gallrats och stubbar kan ses (på andra sidan kan hasseln och annan lundvegetation gynnas av att granar avlägsnas). Murken ved finns det endast lite av och i närheten finns även ett dike. Trädbeståndet är grandominerat. Vid sidan om gran växer även tall och björk, samt som underväxt och i buskskiktet hassel, ask, rönn, finnoxel och brakved (<i>Rhamnus frangula</i>). Andra växter i buskskiktet är olvon, hallon och hartsros. Fältskiktets talrikare arter är vitsippa, stenbär, ekbräken (<i>Gymnocarpium dryopteris</i>), harsyra (<i>Oxalis acetosella</i>), skogsnäva, bergslok, hässlebrodd, vispstarr (<i>Carex digitata</i>), ekorrbar (<i>Maianthemum bifolium</i>), hundäxing (<i>Dactylis glomerata</i>), smultron och skogsviol (<i>Viola riviniana</i>). I bottenskiktet dominerar kranshakmossa. Sydöst om objektet har trädbestånd och hasselbuskar röjts. På röjningsytan har ändå mycket stora, trädlika hasselbuskar lämnats växande, och naturvärden återställs troligen när det nya trädbeståndet växer och kronsiktet sluter sig.</p>
Värdeklass	III (lokalt värdefull)
	

ID	D
Typ	Hassellund omfattande mellan 0,1–2 hektar – Särskilt hänsynskrävande biotop enligt 11 § landskapsförordningen om skogsvård (ÅFS 1998:86)
Areal (ha)	1,2
Naturtyper	Hassellund – Starkt hotad (EN) naturtyp
Beskrivning	<p>Objektet har många värdefulla särdrag. Inom objektet växer den sårbara (VU) arten spetshagtorn. Många av objektets hasselbuskar är storvuxna och gamla, och i objektets norra del finns även några nästan runnlika buskar. Till objektets flora hör orkidén nästrot (<i>Neottia nidus-avis</i>), som är tämligen sällsynt på Åland. Trädbestandets struktur är varierande. Diametern vid bröst höjd är i medeltal 15–25 cm, men som överståndare växer några till diameterna ca. 30 cm tjocka träd. Det dominerade trädet är gran, men vid sidan om den växer även björk, sälg och ask. Som underväxt därtill lönn, rönn och finnoxel, samt några äppelträd eller äppelträdkorsningar (<i>Malus domestica</i> / <i>M. domestica x sylvestris</i>). I regel finns det knappt med murken ved, men murkna sälgar och hålträd för fåglar finns det några av. I buskskiktet växer måbär, olvon samt kal nypon- och hartsros (<i>Rosa dumalis</i>, <i>R. mollis</i>). Fältskiktets talrikare arter är stenbär, tandrot, blå- och vitsippa, gullviva, harsyra, hässlebrodd, liljekonvalj, ekorrbär och skogsnäva. Andra arter är bl.a. tvåblad, ängsfräken (<i>Equisetum pratense</i>), trolldruva (<i>Actaea spicata</i>), stinksyska (<i>Stachys sylvaticus</i>), lundgröe (<i>Poa nemoralis</i>), bergslok, skogsbräken (<i>Dryopteris carthusiana</i>), skogsviol och skogssallat (<i>Mycelis muralis</i>). I bottenskiktet växer kranshakmossa, gräsmossor och lövmossor (Mniaceae).</p>
Värdeklass	II (lokalt mycket värdefull)
	

ID	E
Typ	Hassellund omfattande mellan 0,1–2 hektar – Särskilt hänsynskrävande biotop enligt 11 § i landskapsförordningen om skogsvård (ÅFS 1998:86)
Areal (ha)	1,2
Naturtyper	Hassellund – Starkt hotad (EN) naturtyp
Beskrivning	Längs Hasselgränd finns en hassellund vars naturtillstånd försvagats. De grova överståndarna har fällts. Objektet avgränsades ändå som en värdefull naturtyp pga. den betydande floran. Hasselbuskaget är tätbevuxet på nästan hela området, och hasselbuskarna är flerstammade och en del har börjat bilda runnor. Därtill växer det inom objektet en gammal individ av vildapel (sårbar [VU] art), en storvuxen förgrenad sälg (diameter vid brösthöjd 55 cm) och en stor ask (diameter vid brösthöjd ca. 40 cm). Vid sidan om hassel växer en del unga rönnar, björkar och sälgar, samt plantor av gran och ask. I buskskiktet växer hartsros, måbär och hägg. I fältskiktetsfloran ingår tandrot, vit- och blåsippan, stenbär, skogsnäva, trolldruva, skogsviol, häslebrodd, ängsfräken och stinksyska. Bottenskiktet är mycket fattigt, och endast fåtal gräsmossor påträffades.
Värdeklass	III (lokalt värdefull)

ID	F
Typ	Hassellund omfattande mellan 0,1–2 hektar – Särskilt hänsynskrävande biotop enligt 11 § i landskapsförordningen om skogsvård (ÅFS 1998:86)
Areal (ha)	0,4
Naturtyper	Hassellund – Starkt hotad (EN) naturtyp
Beskrivning	Likt föregående objekt hade även här de grova överståndarna fällts. Objektet gränsar till en ny planteringskog, som gallrats kraftigt, och en del röjningsrester har även hamnat i hassellunden. Inom objektet finns dock rikligt med flerstammade hasselbuskar, och till floran hör även den nära hotade (NT) skogsnycklar (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>), samt den på Åland tämligen sällsynta lundsmörblomman (<i>Ranunculus cassubicus</i> -gruppen), vilket är orsaken till att objektet avgränsats som värdefull naturtyp. Vid sidan om hassel växer där unga björkar, granar och sälgar. I buskskiktet växer olvon och i fältskiktet bl.a. tvåblad, ormbär, vitsippa, stinksyska, nässelklocka (<i>Campanula trachelium</i>) och häckvicker (<i>Vicia sepium</i>).
Värdeklass	III (lokalt värdefull)

◀ Inom objektet växer den nära hotade (NT) skogsnycklar.

ID	G
Typ	Hassellund omfattande mellan 0,1–2 hektar – Särskilt hänsynskrävande biotop enligt 11 § i landskapsförordningen om skogsvård (ÅFS 1998:86)
Areal (ha)	0,3
Naturtyper	Hassellund – Starkt hotad (EN) naturtyp
Beskrivning	Objektet gränsar till åker, äng och gårdsplaner. Trädbeståndet är av varierande struktur, till största delen ungt (diameter vid bröst höjd 15–20 cm), men några grova överståndare (diameter ca. 30 cm samt en björk på ca. 60 cm) finns ändå. Hasselbuskarna är gamla, flerstammade och hos en del kan början till runnor ses. Huvudträdarterna är gran och björk, därtill med inslag av ask, sälg och som underväxt lönn. Murken ved finns det begränsat av, men i objektets mitt finns en stor omkullfallen sälg, som höjer objektets naturvärden. I buskskiktet växer kal nyponros, olvon och måbär. Också inom detta objekt påträffats den nära hotade (NT) arten skogsnycklar (<i>Dactylorhiza fuchsii</i>), samt den på Åland tämligen sällsynta lundsmörblomman. Andra fältskiktsarter är bl.a. tandrot, blå- och vitsippa, skogsnäva, liljekonvalj, tvåblad, ormbär, vårärt (<i>Lathyrus vernus</i>), ängsfräken, hässelbrodd, kirskaål (<i>Aegopodium podagraria</i>), strätta (<i>Angelica sylvestris</i>), älggräs och nässelklocka. I bottenskiktet växer vågig praktmossa (<i>Plagiomnium undulatum</i>), vars förekomst indikerar naturvärden inom objektet (Sammalpyöryhmä 2015).
Värdeklass	II (lokalt mycket värdefull)

ID	H
Typ	Hassellund omfattande mellan 0,1–2 hektar – Särskilt hänsynskrävande biotop enligt 11 § i landskapsförordningen om skogsvård (ÅFS 1998:86)
Areal (ha)	0,3
Naturtyper	Hassellund – Starkt hotad (EN) naturtyp
Beskrivning	Till den lilla lundytans värdefulla särdrag hör de gamla flerstammade hasselbuskarna och förekomsten av den regionalt hotade (RT) skogsknipproten (<i>Epipactis helleborine</i>). Objektets naturtillstånd har försvagats, eftersom de grova överståndarna fällts och stubbar kan ses. Vid sidan om hassel växer en del unga aspar, björkar och askar (diameter vid brösthöjd 10-15 cm), samt granplantor. I buskskiktet växer därtill kal nyponros, måbär och olvon. I fältskiktet påträffas rikligt med bl.a. liljekonvalj och skogslök (<i>Allium scorodoprasum</i>). Andra fältskiktsarter är tvåblad, blå- och vitsippa, skogsnäva, lundgröe och träjon (<i>Dryopteris filix-mas</i>). Bottenskiktet är fattigt; som vanligare arter växer kranshakmossa.
Värdeklass	III (lokalt värdefull)

ID	I
Typ	En viktig biotop för naturens mångfald (torräng, löväng); En värdefull kulturbiotop
Areal (ha)	0,3
Naturtyper	Kalktorräng och löväng – Akut hotade (CR) naturtyper
Beskrivning	Objektet är delvis gårdsplan. Naturtypen varierar från kalktorräng till halvöppna, delvis trädbeskuggade lövängsdelar och frodiga ängar med hög växtlighet. Inom objektet växer två vildapelträd (sårbar (VU) art) och flera storvuxna hasselbuskar. En del av de träd som växer inom objektet (ask, björk, finnoxel och vid stranden även klibbal) är gamla och förfallna, och några av dem har tidigare möjligen hamlats. En del av området slås uppenbarligen regelbundet. På torrängen växer den sårbara gulmåran (<i>Galium verum</i>) och den nära hotade (NT) solvändan (<i>Helianthemum nummularium</i>), samt bl.a. darrgräs (<i>Briza media</i>), vit fetknopp och kärleksört (<i>Sedum album</i> , <i>S. telephium</i>), brudbröd (<i>Filipendula vulgaris</i>), sammetsdagdkåpa (<i>Alchemilla glaucescens</i>), smultron, vårbrodd (<i>Anthoxanthum odoratum</i>) och svartkämpar (<i>Plantago lanceolata</i>). På den trädbevuxna delen växer många lund- och ängsväxter såsom luddhavre (<i>Avenula pubescens</i>), tvåblad, gullviva, hartsros, blå- och vitsippa, getapel (<i>Rhamnus cathartica</i>), skogsnäva, stenbär, humleblomster, blåbär, blodrot (<i>Potentilla erecta</i>), olvon, skogsviol, hundäxing, liljekonvalj, björnlöka (<i>Heracleum sibiricum</i>), vårärt och stor blåklocka (<i>Campanula persicifolia</i>).
Värdeklass	II (landskapsmässigt värdefull)
  <p>▲ Inom objektet växer den nära hotade (NT) solvändan.</p>	

4. Sammanfattning och rekommendationer

Utredningsområdet består till stora delar av kalkhaltig jordmån, varpå frodiga hassellundar och många kalkgynnade växter är vanliga. De mest representativa hassellundarna avgränsades som särskilt hänsynskrävande biotoper i enlighet med landskapsförordningen om skogsvård (ÅFS 1998:86). Större delen av områdets skogar är till naturtypen grandominerade, frisk eller lundartad moskog och mogen eller i förnyelseålder varande planterad skog, med mycket lite inslag av murken ved. I Runsala, på båda sidor om Kalmarnäsvägen, finns en föryngringsyta med fröträd kvarlämnade. I Södergård finns ung, gallrad, växande skog. Stränderna är nästan genomgående privatområden, som inte karterats. De övriga stränderna har vidsträckta vassar, utan speciella vegetationsvärden.

Vi rekommenderar att samtliga nio hittade biotopobjekt (A-I) sparas i samband med planeringen av området. Det finns skäl att avgränsa de egentliga naturobjekten i planen med markeringar som anger speciella naturvärden. Det rekommenderas även att man lämnar en några tiotals meter bred, obyggd "buffertzona" kring naturobjekten, som i planen kan anges som t.ex. skogsmark eller friluftsområde.

De hotade och hänsynskrävande växtarter samt stora trädexemplar, som påträffats på området, är främst lokalt värdefulla förekomster. Vi rekommenderar att de beaktas i samband med markanvändningen, då det med måttliga medel är möjligt. Många av växtförekomsterna finns inom de avgränsade naturtypsobjekten, och höjer därigenom objektets värden. Största delen av de påträffade hotade eller nära hotade arterna kräver inga speciella åtgärder, utöver att deras livsmiljöer bevaras. Jungfrulin som växer under kraftlinjen längs Kalmarnäsvägen (se figur 2 och avsnitt 3.1) gynnas av röjning, så att buskar och plantskogen inte kommer åt att kväva växtsamhällena. Vildapeln (*Malus sylvestris*) och spetshagtornet (*Crataegus rhipidophylla*) lider av att växtplatserna växer igen. Gamla träd och buskar som påbörjat sin tillväxt i ljusa miljöer kan överleva länge i skuggiga miljöer, men nya individer bildas inte t.ex. till följd av avsaknaden av korspollination, och förekomsten hotas därav att försvinna. Båda arterna gynnas av att miljöerna gallras så att de blir ljusare (Korvenpää 2012a, b).

5. Referenser

- Hæggström, C.-A. & Hæggström, E. 2010: Ålands flora.– Ålandstryckeriet, Mariehamn. 528 s. 2. omarbetade och utökade upplagan.
- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (red.) 1998: Retkeilykasvio. – Botaniska museet, Helsingfors. 4. helt omarbetade upplagan.
- Korvenpää, T. 2012a: Suippoliuskaorapihlaja – *Crataegus rhipidophylla*. I publikationen: Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (red.) 2013: Suomen uhanalaiset kasvit. S. 129–131. – Tammi, Helsingfors.
- Korvenpää, T. 2012b: Metsäomenapuu – *Malus sylvestris*. I publikationen: Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (red.) 2013: Suomen uhanalaiset kasvit. S. 231–232. – Tammi, Helsingfors.
- Lampinen, R. & Lahti, T. 2016: Kasviatlas 2015. – Helsingfors universitet, Naturhistoriska centralmuseet, Helsingfors. [<http://koivu.luomus.fi/kasviatlas/>].
- Landskapsförordning (1998/113) om naturvård. – Ålands lagsamling 2012. Ålands landskapsregering.
- Landskapsförordning (1998:86) om skogsvård. – Ålands lagsamling 2012. Ålands landskapsregering.
- Miljöförvaltningen 2016a: Uppgifter över områden i skyddsprogram, Natura-områden, privata och statsägda naturskyddsområden, värdefulla bergsområden, vind- och strandavlagringar samt grundvattenområden från OIVA-databasen. – Nedladdningsbart platsdatamaterial. [<http://www.ymparisto.fi/oiva>; uppgifterna hämtade 8.4.2016]
- Miljöförvaltningen 2016b: Hertta databasen (Organims-delen): Miljöförvaltningens uppgifter över hotade, sårbara, fridlysta arter, samt naturdirektivets arter och förekomster av regionalt hotade arter. – Elektroniskt material. [uppgifterna hämtade 29.4.2016 / Ilpo Mannerkoski]
- Miljöförvaltningen 2016: Alueellisesti uhanalaisista lajeista [Om regionalt hotade arter]. – Internet-sidor, [http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Lajit/Uhanalaiset_lajit/Suomen_lajien_punainen_lista_2010/Alueellisesti_uhanalaisista_lajeista], hänvisad till 9.2.2016.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2003: Den nya nordiska floran. – Wahlström & Widstrand. 928 s.
- Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (red.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. – Miljöministeriet & Finlands miljöcentral (SYKE), Helsingfors.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (red.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. – Miljöministeriet & Finlands miljöcentral (SYKE), Helsingfors.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (red.) 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 2: Luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 8/2008, Finlands miljöcentral (SYKE), Helsingfors.
- Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (red.). 2013: Suomen uhanalaiset kasvit. – Tammi, Helsinki.
- Sammalryöryhmä 2015: Suomen sammalien levinneisyys metsäkasvillisuusvyöhykkeissä ja ELY-keskuksissa. – Finlands miljöcentral (SYKE), 27.3.2015. [http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Lajit/Lajien_suojelutyo/Eliotyoryhmat/Sammalryohma/Suomen_sammalet], hänvisad till

29.7.2016

Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Ympäristöopas 109, Finlands miljöcentral (SYKE), Helsingfors.

Bilaga 1. Metodbeskrivning

I utredningens bakgrundsmaterial ingick följande material:

- Kartmaterial och flygfotografier
- Hertta-databasens uppgifter över hotade och andra anmärkningsvärda arter (Miljöförvaltningen 2016b)
- Växtatlas (Lampinen & Lahti 2016)
- Uppgifter över naturskyddsområden och områden i skyddsprogram (Miljöförvaltningen 2016a)
- Tidigare växtobservationer från utredningsområdet; Carl-Adam Hægström, skriftliga uppgifter 20.6.2016

Uppgifterna har använts både som 1) stöd för fältarbetet och 2) i rapporteringsskedet för att utvärdera naturvärdena i enskilda naturobjekt, möjliga effekter på naturvärdena och för att avgränsa objekten.

Elina Manninen utförde fältarbetet 27.6.–30.6.2016. Utredningsområdet promenerades genomgående för att observera vegetationen och livsmiljöerna. Bebodda områden och odlade marker ingick i regel inte i karteringen. Värdefulla naturobjekt avgränsades i fält på karta. Vid behov användes som hjälpmedel precisions GPS-apparatur (Trimble GeoXT 6000). För GPS-mätningar gjordes en efterkorrigering. På så sätt kunde en noggrannhet på 1–6 meter nås på trädäckta områden och under två meter på andra områden.

För varje naturtypsobjekt antecknades vegetationen och floran, trädbeståndets strukturegenskaper, förekomsten av murken ved samt andra särdrag utförligt på en fältformulär. Växtarterna identifierades på plats. Som identifieringsguide användes Retkeilykasvio (Hämet-Ahti m.fl. 1998)

För behandling av platsdata och kartmaterial användes ESRI:s ArcGis-mjukvara; för avgränsningen och som hjälpmedel för tolkningarna användes även flygfotografigranskning (bottenkartor och flygfoton: © Lantmäteriverket).

Naturtypsobjekten klassificerades i värdeklasser på basen av deras naturskyddsmässiga värden: tabell 1.1.

Tabell 1.1. De värdefulla naturtypsobjektens värdeklassificering på basen av naturskyddsmässiga värden.

Värdeklass	Beskrivning
I (Mycket värdefull)	Landskapsmässigt sett mycket värdefullt eller t.o.m. nationellt värdefullt objekt. Sällsynt flora och/eller naturtyper. Naturvärdena har inte märkbart försvagats.
II (Värdefull)	Landskapsmässigt värdefullt eller lokalt mycket värdefullt objekt. Naturvärdena har inte märkbart försvagats.
III (Måttligt värdefull)	Några (eller ibland många) lokalt värdefulla naturvärden, naturvärdena som mest lite försvagade. Också Landskapsmässigt värdefulla naturvärden kan förekomma, men då har naturtillståndet klart försvagats.
IV (Icke betydande)	Endast lite naturvärden; objektet skiljer sig inte till sin fördel från de omgivande områdena. Naturtillståndet har klart försvagats.

Faunatica

Tuntosarvet aitoon luontoon

Vävarsvägen 11

02630 Esbo

<http://www.faunatica.fi/>

Marko Nieminen

t. 0400 – 628 328

FT, verkställande direktör

marko.nieminen@faunatica.fi

Kari Nupponen

t. 0400 – 333 688

FM, projektchef

kari.nupponen@faunatica.fi

Elina Manninen

t. 050 – 538 4777

FM, forskningsplanerare

elina.manninen@faunatica.fi